

Was - Wordt tabel (Ontwerp) Natuurbeheerplan Zuid-Holland 2023

Het Ontwerp NBP23 is volledig herzien ten opzichte van NBP22. Slechts enkele paragrafen zijn woordelijk hetzelfde gebleven. Ten behoeve van de lezenswaardigheid van deze was-words tabel, is er voor gekozen om de tekstuele wijzigingen die verduidelikend of beschrijvend zijn niet op te nemen, maar slechts te benoemen als "mineur tekstueel". Daarmee wordt nadruk gelegd op de overige, meer inhoudelijke wijzigingen. Waar nuttig wordt geparafraseerd, dit is herkenbaar aan het ontbreken van interpunctie.

§	NBP 2022	Ontwerp NBP 2023	NBP 2023
1.0		mineur tekstueel	
1.1	Het Natuurbeheerplan is tegelijk ook het kader voor de implementatie van artikel 28 van het Plattelandsontwikkelingsprogramma (POP3) van de Europese Unie. Het agrarisch natuurbeheer wordt gefinancierd vanuit de Europese Unie door POP3, waarvoor bij de goedkeuring van het ANLb 2016 door de Europese Commissie de vier leefgebieden: open grasland, open akkerland, droge en natte dooradering en de categorie water zijn opgenomen.	<p>Het Natuurbeheerplan is tegelijk ook het kader voor de implementatie van artikel 65 van het Europese Gemeenschappelijk Landbouwbeleid, waar Nederland in het Nationaal Strategisch Plan (NSP) invulling aan geeft. Het agrarisch natuurbeheer wordt gefinancierd door de Europese Unie vanuit het NSP.</p> <p>Waterdoelen In het Natuurpact en de overeenkomst met de Manifestpartijen zijn afspraken gemaakt om naast internationale soortendoelen ook internationale Kaderrichtlijn Water (KRW)-doelen op te nemen. Als waterschappen voor waterbeheerdiensten (Blauwe diensten) gebruik willen maken van EU-cofinanciering dan kan dit uitsluitend via gebiedsaanvragen van agrarische collectieven, het Natuurbeheerplan en de SNL2016. De waterschappen geven daarvoor aan voor welke waterdoelen welke waterbeheerdiensten nodig zijn, inclusief randvoorwaarden en prioriteiten.</p> <p>Klimaatdoelen In het GLB-NSP is afgesproken om naast de internationale soortendoelen, KRW doelen ook klimaatdoelen op te nemen. Het kader hiervoor wordt gevormd door het Klimaatakkoord, de nationale klimaatadaptatiestrategie en</p>	

		de bossenstrategie. Er wordt ingezet op klimaatadaptatie en mitigatie, zoals bijvoorbeeld het verminderen van effecten van extreme weersomstandigheden door water-, bodem- en teeltmanagement of de reductie van de uitstoot van broeikasgassen.	
1.3	<p>1.3 Totstandkoming Natuurbeheerplan 2022</p> <p>Ten opzichte van 2021 zijn er voor het Natuurbeheerplan 2022 geen beleidsinhoudelijke veranderingen aan de orde. Er is alleen waar nodig een aantal technische wijzigingen in overleg met de beheerders op de kaart aangepast en de is tekst geactualiseerd.</p>	<p>1.3 Totstandkoming Natuurbeheerplan 2023</p> <p>In het najaar van 2021 is er een grote actie uitgevoerd in samenwerking met de TBO's. Doel was om de beheerkaarten van de TBO's en van de provincie beter op elkaar te laten aansluiten. Dit heeft geresulteerd in grote hoeveelheden aanpassingen. In zijn algemeenheid is van groot naar klein gewerkt. Waar uit tijdgebrek kleine aanpassingen zijn blijven liggen in de ontwerpversie van Natuurbeheerplan 2023 zullen deze zijn opgepakt in de definitieve versie van Natuurbeheerplan 2023, dit betreft dan altijd minimale hoeveelheden vierkante meters (bv <200 m²) en is op initiatief van de betreffende beheerder. Ook zijn er grote aanpassingen blijven liggen omdat ze buiten de NNN vielen. Hiervoor is het nodig de begrenzing van het NNN aan te passen, te onderzoeken wat de ecologische meerwaarde is, er moet financiële ruimte zijn en er moet een gedragen besluit genomen worden. Deze aanpassingen zullen helaas moeten worden uitgesteld tot Natuurbeheerplan 2024.</p> <p>Daarnaast zijn passages herzien in verband met het nieuwe GLB. Ook nieuw is kaart 9. Tot slot is er een toelichting op de kaarten opgenomen.</p>	
2.1	<p>2.1 Europees kader voor natuur en landschap</p> <p>De lidstaten van de EU hebben afgesproken om ieder voor zich te komen tot wettelijke regelingen voor</p>	<p>2.1 Europees kader voor natuur en landschap</p> <p>Het Natuurbeheerplan is gebaseerd op het vigerend beleid voor het landelijk gebied voor water, milieu en ruimtelijke ordening van de Europese Unie, het Rijk en de provincie. In</p>	

	<p>het in stand houden van bepaalde planten- en diersoorten en van de natuurlijke habitats van internationale betekenis via de Vogel- en Habitatrictlijn (VR/HR) en Natura 2000; voor de instandhouding van gezonde watersystemen (Kaderrichtlijn Water) en voor een schoon milieu (Nitratrichtlijn). De Europese Commissie (EC) ziet er op toe dat de lidstaten de afspraken hierover nakomen.</p> <p>Ook heeft de EU beleidsdoelen en -regels vastgesteld voor de verduurzaming en vergroening van de landbouw. De uitwerking daarvan vindt plaats in de vorm van het Gemeenschappelijk Landbouwbeleid (GLB). Hierin is onder meer aangegeven dat nationale overheden doelen moeten stellen voor duurzame landbouw, vergroening en agrarisch natuurbeheer. Het nieuwe stelsel GLB wordt naar alle waarschijnlijkheid ingevoerd op 1 januari 2023.</p> <p>Het Gemeenschappelijk Landbouwbeleid kent twee pijlers: (1) de inkomenssteun en marktordening en (2) de plattelandsontwikkeling. Vergroening (eisen die aan landbouwbedrijven gesteld worden om</p>	<p>dit hoofdstuk lichten wij de belangrijkste onderdelen van het vigerend beleid en de recente ontwikkelingen toe. De lidstaten van de EU hebben gezamenlijk specifieke wetten en beleidsdoelen vastgesteld voor het instandhouden van bepaalde planten- en diersoorten en natuurlijke habitats van internationale betekenis via de Vogel- en Habitatrictlijn (VR/HR) en Natura 2000, voor de instandhouding van gezonde watersystemen (Kaderrichtlijn water) en voor een schoon milieu (Nitratrichtlijn). De Europese Commissie (EC) ziet er op toe dat de lidstaten deze afspraken nakomen.</p> <p>Voor het platteland zijn door de EC beleidsdoelen en regels vastgesteld met betrekking tot de verduurzaming en vergroening van de landbouw. Dit wordt concreet geëffectueerd in de vorm van het GLB_NSP 2023 -2027. Het motto van het Nederlandse Strategisch Plan (NSP) is 'Het Gemeenschappelijk Landbouwbeleid (GLB) gaat toekomstbestendig boeren beter belonen. Alle 9 doelen moeten in samenhang aan de orde komen, afhankelijk van de behoeften van de lidstaat. Daarin is de lidstaat niet helemaal vrij, het GLB kent een aantal Europese vereisten. Daarnaast worden ook de nationale vereisten meegenomen in het uit te werken Nationaal Strategisch Plan.</p> <p>Het GLB-NSP staat in het teken van de noodzaak om een toekomstbestendige landbouw te realiseren, aan de hand van 9 Europese specifieke doelstellingen en een overkoepelende opgave tot innoveren, netwerken en digitaliseren. Het GLB-NSP moet ook ingezet worden voor de Green Deal, met in het bijzonder de strategieën Farm2Fork (Boer tot Bord) en Biodiversiteit.</p>	
--	--	--	--

	<p>meer aandacht voor biodiversiteit te hebben) valt onder de eerste pijler; agrarisch natuur- en landschapsbeheer valt onder de tweede pijler van plattelandsontwikkeling. De vergroening en het agrarisch natuur- en landschapsbeheer kunnen naast elkaar worden ingezet om elkaar te versterken. Hierbij geldt dat voor hetzelfde perceel niet twee keer subsidie mag worden verleend.</p> <p>Nagestreefd wordt een effectieve combinatie van vergroening en agrarisch natuurbeheer en wel op twee onderdelen:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Slim combineren op de korte termijn door binnen de mogelijkheden van het huidige instrumentarium – de invulling van de vergroeningseisen en die van het agrarisch natuurbeheer – zo goed mogelijk op elkaar laten aansluiten. 2. Verder met vergroening op de langere termijn: het is de verwachting dat de koppeling van inkomensondersteuning aan maatschappelijke prestaties binnen het GLB zal doorzetten. Gestreefd wordt naar een vergroening die effectief is op het gebied van biodiversiteitsprestaties en tegelijk goed hanteerbaar is voor ondernemers. 	<p>Met het GLB-NSP zetten rijk, provincies en waterschappen samen de beleidslijnen uit voor beide subsidiefondsen van het GLB, zowel het Plattelandsfonds (pijler 2), als het Garantiefonds (pijler 1). Het Garantiefonds wordt deels ingezet via het nieuwe instrument ecoregelingen en door budget over te hevelen naar het plattelandsfonds, waardoor meer ruimte ontstaat voor investeringen, innovatie, samenwerken en kennisoverdracht voor toekomstgerichte bedrijven en verbreding en optimalisatie van het Agrarisch Natuur- en Landschapsbeheer (ANLb).</p> <p>Duidelijk is inmiddels dat ecoregelingen en conditionaliteiten uit pijler 1 van het GLB-NSP en het agrarisch natuur- en landschapsbeheer uit pijler 2 van het GLB-NSP naast elkaar kunnen worden ingezet en elkaar kunnen versterken. Ook is het mogelijk om ze beiden in te zetten mits zogenaamde double funding voorkomen wordt (dit betekent dat voor hetzelfde perceel niet twee keer subsidie mag worden verleend). De ecoregelingen en conditionaliteiten hebben een meer nationale generieke invulling (met regionale gebiedsgerichte accenten) Het herstel en instandhouding van habitats en landschappen vergt een integrale aanpak die past bij het gebied. Het ANLb richt zich op gebiedsgerichte activiteiten die boeren samen ondernemen om doelsoorten en doelen uit de opgave Water en Klimaat te ondersteunen.</p> <p>De bijdrage die de Nederlandse lidstaat levert aan het agro milieu en klimaat is vastgelegd in het GLB-NSP-fiche (art. 65), waarin de ambitie van Nederland is aangeduid. Het agrarisch natuurbeleid, het ecologisch waterbeheer en klimaatdoelen worden gekoppeld aan het ANLb en worden deels gefinancierd met Europees geld. Daarmee moet de</p>	
--	--	---	--

		<p>uitvoering van het agrarisch natuurbeheer inclusief natuurgerelateerde waterdoelen voldoen aan het GLB-NSP fiche. In het fiche (fiche voor goedkeuring van het ANLb in Brussel) zijn drie leefgebieden (open grasland, open akkerland, dooradering) en de categorieën water en klimaat opgenomen.</p>	
2.2	<p>In 2014 is de Rijksnatuurvisie 2014 Natuurlijk verder verschenen waarin het natuurbeleid tot 2025 beschreven wordt . Het Rijk zet zich in om de natuur te versterken samen met de samenleving. Hiermee wil het Rijk een effectieve invulling geven aan de natuurdoelen waaraan Nederland zich internationaal heeft gecommitteerd. Instandhouding van planten- en diersoorten en van natuurlijke habitats, van gezonde watersystemen en een schoon milieu zijn daarbij het uitgangspunt.</p> <p>Het Rijk wil de doelen voor het in stand houden van de natuur bereiken door middel van regelgeving, zoals de Omgevingswet, Wet natuurbescherming, Wet algemene bepalingen omgevingsrecht (Wabo), Waterwet, Wet ammoniak en veehouderij, en door middel van stimuleringsbeleid. Het stimuleringsbeleid is gericht op de realisatie van het NNN en op het</p>	<p>Het Rijksbeleid heeft zich de afgelopen jaren ontwikkeld langs twee lijnen: de eerste lijn betreft het versterken en verbeteren van het bestaande natuurbeleid. Dit richt zich op natuurgebieden en de directe omgeving daarvan. Denk hierbij aan de uitvoering van het Natuurpact (2013) door de provincies. Daarnaast heeft het Rijk verantwoordelijkheid voor het beheren en verbeteren van natuur in de grote wateren, duurzame bescherming van de Noordzee en het verder ontwikkelen van de Nationale Parken. Met het Programma Natuur is in het kader van de stikstofaanpak extra geld beschikbaar gesteld voor natuurherstel en -ontwikkeling met een focus op stikstofgevoelige natuurgebieden. De tweede lijn gaat over het verbreden van het natuurbeleid naar andere sectoren en domeinen. Hierin past de transitie naar een natuurinclusieve samenleving, waaronder de transitie in de landbouw richting kringlooplandbouw. Hierin werkt het Ministerie van LNV via o.a. de Agenda Natuurinclusief en het Deltaplan Biodiversiteitsherstel samen met provincies en maatschappelijke partijen aan de transitie naar een natuurinclusieve samenleving.</p>	

	bevorderen van een vitaal platteland. Het Rijk legt hierover verantwoording af aan de Europese Commissie.		
2.2 afspraken		mineur tekstueel	
2.2 programma		mineur tekstueel	
2.2 plattelandsontwikkeling	<p>Plattelandsontwikkeling Het nieuwe Plattelands Ontwikkelingsprogramma (POP3) is een samenwerking tussen het Rijk (ministerie van Economische Zaken), de provincies, de waterschappen, LTO en andere organisaties. Het POP vormt de nationale invulling van het Europese Plattelandsbeleid (ELFPO).</p> <p>Europees geld voor de tweede pijler van het GLB moet altijd medegefinancierd worden met nationaal geld (50%-50%). Dit geld moet worden ingezet voor innovatie, duurzaamheid en concurrentiekracht van de landbouwsector, voor biodiversiteit, waterkwaliteit en agrarisch natuurbeheer. Per provincie wordt het POP3-geld verdeeld over de verschillende maatregelen voor duurzame landbouw, vergroening en agrarisch natuurbeheer.</p> <p>De POP3-periode liep in principe tot 31-12-2020. Het nieuwe Europese Gemeenschappelijk</p>	<p>Plattelandsontwikkeling Nationaal Strategisch Plan</p> <p>De invulling van Nederland van de nieuwe GLB-periode is beschreven in het Nationaal Strategisch Plan (NSP) met een looptijd van 1 januari 2023 tot eind 2027. Hierin staat het volgende:</p> <p>Het nieuwe Gemeenschappelijk Landbouwbeleid (GLB) gaat toekomstbestendig boeren sterker belonen. Met subsidies gericht op agrariërs die zich inspinnen om de omslag te maken naar een duurzame bedrijfsvoering. Want om deze en volgende generaties te kunnen voorzien van genoeg voedsel én de boer van een goed inkomen, moeten we uitdagingen op het gebied van natuur, milieu en klimaat serieus nemen.</p> <p>Dit betekent onvermijdelijk dat het GLB een ander karakter krijgt. Veel blijf behouden, maar het zwaartepunt verschuift. Er komt meer nadruk op het belonen van duurzaamheid en ondersteunen van een gebiedsgerichte aanpak. Er komt meer ruimte voor het steunen van boeren, daar waar zij uitdagingen aangaan.</p> <p>Het NSP is door Nederland eind 2021 bij de Europese Commissie ingediend. Definitieve goedkeuring zal uiterlijk in het najaar van 2022 volgen.</p>	

	Landbouw Beleid, waar het POP-programma onderdeel van uitmaakt, zal door vertraging in de Europese besluitvorming waarschijnlijk per 1-1-2023 ingaan. De jaren 2021 en 2022 vallen in een zogenaamde transitieperiode, waarmee POP3 als het ware verlengd wordt.		
2.3		mineur tekstueel	
3.0		mineur tekstueel	
3.1		mineur tekstueel	
3.2		mineur tekstueel feitelijke actualisatie beheertypen benoeming nieuwe categorie "Klimaat" vanaf 2023	
3.4		mineur tekstueel	
3.4 beheer-subsidie	Voor bestaande natuurgebieden kan ook subsidie voor landschapsbeheer worden verstrekt. Op de beheertypenkaart is aangegeven welke individuele landschapselementen door de provincie zijn erkend en waarvoor dus subsidie landschapsbeheer kan worden aangevraagd.	alinea geschrapt (we gaven geen landschapselementen aan op de kaart)	
3.4 Functie-verandering	Landbouwgronden die op de ambitiekaart met een natuurbeheertype zijn aangegeven, kunnen definitief worden omgezet in natuur waarbij de waardevermindering van de grond (<i>met een maximum van 85%</i>) wordt vergoed.	Landbouwgronden die op de ambitiekaart met een natuurbeheertype zijn aangegeven, kunnen definitief worden omgezet in natuur waarbij de waardevermindering van de grond wordt vergoed.	
3.4 Investerings		Gebieden waar deze subsidie kan worden aangevraagd worden jaarlijks door Gedeputeerde Staten voor de	

		subsidie opengesteld in het zogenaamde Openstellingsbesluit.	
3.4 Agrarisch	...het ANLb 2016. Het hoofddoel van dit stelstel is dat agrarische collectieven in kansrijke gebieden samen met de gebiedspartners werken aan gunstige condities voor soorten waarvoor een instandhoudingsplicht geldt.	... namelijk het ANLb. Het hoofddoel van dit stelstel is dat agrarische collectieven in kansrijke gebieden samen met de gebiedspartners werken aan gunstige condities voor soorten waarvoor een instandhoudingsplicht geldt en aan een verbetering van de waterkwaliteit. Per 2023 wordt dit uitgebreid met klimaatdoelen.	
3.4 Agrarisch	Voor het ANLb 2016 onderscheiden de provincies vanaf 2016 de typering open grasland, open akkerland, droge dooradering en natte dooradering, als de vier agrarische natuurtypen van de Index Natuur en Landschap 2016. Deze agrarische natuurtypen worden ook wel aangeduid als leefgebieden in het Natuurbeheerplan.	Voor het ANLb onderscheiden de provincies de leefgebieden open grasland, open akkerland en dooradering (voorheen onderverdeeld in natte- en droge dooradering). Deze agrarische leefgebieden worden in het natuurbeheerplan op kaarten in bijlage 1 weergegeven.	
3.4 Water	Waterbeheerdiensten Op kaart 8 van bijlage 1 is het zoekgebied voor blauwe diensten voor de Zuid-Hollandse waterschappen opgenomen. In de zoekgebieden kunnen de in paragraaf 4.3 aangeduide beheermaatregelen worden genomen.	Waterbeheer- en klimaatdiensten In bijlage 1 is het zoekgebied voor waterbeheer en klimaatdiensten opgenomen. In de zoekgebieden kunnen de in paragraaf 4.3 aangeduide beheermaatregelen worden genomen.	
3.5			Nieuwe kaart gebiedsafbakening agrarische collectieven
3.6		mineur tekstueel	
4.0		mineur tekstueel	
4.1	4.1 Aanvragen voor gebieden binnen het NNN Het NNN bestaat uit een samenhangend netwerk van internationaal en nationaal belangrijke,	4.1 Aanvragen voor gebieden binnen het NNN Het NNN van Zuid-Holland bestaat uit een samenhangend netwerk van internationaal en nationaal belangrijke, duurzaam te behouden natuur. Dit netwerk vormt onderdeel van het Nederlandse Natuur Netwerk. Het NNN	Agrarisch natuurbeheer binnen het NNN Daar waar er nog geen natuur is gerealiseerd binnen het NNN is in uitzonderlijke gevallen

	<p>duurzaam te behouden ecosystemen. Dit netwerk vormt de basis voor de Nederlandse bijdrage aan het behoud van de mondiale biodiversiteit, zoals vastgelegd in het Verdrag van Rio de Janeiro (1992). Het NNN omvat bestaande en nieuw aan te leggen natuurgebieden en natuurverbindingen die de uitwisseling van planten en dieren tussen de natuurgebieden bevorderen. De provincie werkt, samen met haar partners, aan de verdere voltooiing van het NNN in 2027.</p> <p>Aan het grootste deel van het in Zuid-Holland gelegen deel van het NNN is een natuurbeheertype toegekend. De toegekende natuurbeheertypen zijn in overeenstemming met het beheer dat nodig is om de doelen van Natura 2000 of van de Kaderrichtlijn Water te realiseren. Wanneer geen natuurbeheertype is toegekend wijkt het beoogde natuurbeheertype sterk af van het huidige gebruik en kan het gewenste natuurbeheertype vaak pas na inrichtingsmaatregelen worden gerealiseerd. Als nog niet in detail is bepaald welk natuurbeheertype wordt beoogd, kan op de ambitiekaart het natuurbeheertype N00.01 - nog om te vormen naar natuur - worden gebruikt.</p>	<p>omvat bestaande en nieuw aan te leggen natuurgebieden en natuurverbindingen die de uitwisseling van planten en dieren tussen de natuurgebieden bevorderen. De provincie werkt, samen met haar partners, aan de verdere voltooiing van het NNN in 2027.</p> <p>Daar waar binnen het NNN natuur reeds aanwezig is, is een natuurbeheertype toegekend op de beheertypekaart. De toegekende natuurbeheertypen zijn in overeenstemming met de feitelijke situatie in het veld en vormt daarmee het uitgangspunt voor het beheer dat nodig is voor de instandhouding of verdere ontwikkeling van dat type. Wanneer geen natuurbeheertype is toegekend betekent dit dat er (nog) geen natuur zoals is omschreven in de Index Natuur en Landschap aanwezig is.</p> <p>Op de ambitiekaart is aangegeven voor de gehele NNN welk natuurbeheertype de provincie ambieert. Wijkt het beoogde natuurbeheertype af van het huidige natuurbeheertype op de beheertypekaart dan kan het gewenste natuurbeheertype vaak pas na inrichtingsmaatregelen worden gerealiseerd. Als nog niet in detail is bepaald welk natuurbeheertype wordt beoogd, kan op de ambitiekaart het natuurbeheertype N00.01 - nog om te vormen naar natuur - worden gebruikt.</p>	<p>agrarisch natuurbeheer mogelijk om zo voor te sorteren op de uiteindelijke inrichting en beheer. Een uitzonderlijk geval is in dit geval een locatie waar de komende jaren nog geen realisatie van het NNN is te verwachten maar in aanloop daar naar toe wel agrarisch natuurbeheer gewenst is. Omdat er met de ingezette versnelling van de realisatie van het NNN vrijwel overal in de NNN-begrenzing binnen de looptijd van de komende ANLb periode natuurrealisatie te verwachten is en dit dan problemen kan geven voor het collectief met het minimale areaal dat er in beheer dient te zijn, wordt hier terughoudend mee omgegaan. Agrarisch natuurbeheer op reeds gerealiseerde natuur is niet mogelijk.</p>
--	--	---	--

	<p>Buiten het NNN worden geen natuurbeheertypen toegekend.</p> <p>...</p> <p>De inzet van de provincie binnen het NNN ligt op het adequaat beheer van natuur- en landschapswaarden. In 2027 moet het NNN duurzaam zijn geborgd door functiewijziging en moet het beheer langjarig zijn gegarandeerd. Dit betekent voor het Natuurbeheerplan 2022 dat huidige subsidiebeschikkingen die hieraan bijdragen, in aanmerking komen voor continuering wanneer zij aflopen, tenzij uit objectieve onderzoeksgegevens blijkt dat continuering van de subsidiebeschikking geen ecologische meerwaarde biedt. De provincie heeft daarbij geen voorkeur voor wie beheerder van een bepaald terrein is, zo lang deze voldoet aan de eisen van het Natuurbeheerplan 2021 en eventueel aanvullende eisen.</p> <p>Agrarisch natuurbeheer binnen het NNN</p> <p>Daar waar er nog geen natuur is gerealiseerd binnen het NNN is in verschillende gevallen agrarisch natuurbeheer mogelijk om zo voor te sorteren op de uiteindelijke inrichting en beheer. ...</p>		
--	---	--	--

<p>4.1.1</p>	<p>Het toetsingskader voor aanvragen van beheersubsidies voor gebieden buiten het NNN is sinds 2016 veranderd. Hierbij wordt sterker dan voorheen ingezet op agrarisch natuur- en landschapsbeheer als een belangrijk instrument voor de realisatie van Europese, nationale en provinciale doelen ten aanzien van het behoud van biodiversiteit.</p> <p>Bij agrarisch natuur- en landschapsbeheer worden beheermaatregelen ingepast in de agrarische bedrijfsvoering, zodat kwetsbare soorten ook in agrarisch gebied voldoende voedsel, bescherming, nest- en voortplantingsgelegenheid kunnen vinden. De provincie verschaft subsidies voor beheer, op grond van haar inspanningsverplichting tot behoud van soorten die (ook) leven in agrarisch gebied en waarvoor internationale beschermingsverplichtingen gelden, onder meer op grond van Europese richtlijnen. Voor de provincie Zuid-Holland betekent dit dat haar inspanningen vooral zijn gericht op de bescherming van weidevogels.</p>	<p>Het toetsingskader voor aanvragen van agrarische natuur- en landschapsbeheersubsidies voor gebieden buiten het NNN is sinds 2016 veranderd. Hierbij wordt sterker dan voorheen ingezet op agrarisch natuur- en landschapsbeheer als een belangrijk instrument voor de realisatie van Europese, nationale en provinciale doelen ten aanzien van het behoud van biodiversiteit. Binnen het agrarisch natuur- en landschapsbeheer worden ook maatregelen ten gunste van de waterkwaliteit gesubsidieerd. Per 2023 komen daar maatregelen ten behoeve van het klimaat bij.</p> <p>Met ingang van het subsidiejaar 2016 kent de provincie alleen nog beheersubsidie voor agrarisch natuur- en landschapsbeheer toe aan aanvragen van zogeheten agrarische collectieven. Dit zijn samenwerkingsverbanden van agrariërs met andere beheerders met een gebruiksrecht op landbouwgrond die zichzelf per gebied organiseren. Om een subsidie te kunnen ontvangen moet een agrarisch collectief door de provincie hiervoor zijn gecertificeerd via de Stichting Certificering SNL.</p> <p>Bij agrarisch natuur- en landschapsbeheer worden beheermaatregelen ingepast in de agrarische bedrijfsvoering, zodat kwetsbare soorten ook in agrarisch gebied voldoende voedsel, bescherming, nest- en voortplantingsgelegenheid kunnen vinden. De provincie verschaft subsidies voor beheer, op grond van haar inspanningsverplichting tot behoud van soorten die (ook) leven in agrarisch gebied en waarvoor internationale beschermingsverplichtingen gelden, onder meer op grond van Europese richtlijnen (zie ook internationale doelenkader op de website van BIJ12, waaronder het</p>	
--------------	---	--	--

	<p>Met ingang van het subsidiejaar 2016 kent de provincie alleen nog beheersubsidie voor agrarisch natuur- en landschapsbeheer toe aan aanvragen van zogeheten agrarische collectieven. Dit zijn samenwerkingsverbanden van agrariërs met andere beheerders met een gebruiksrecht op landbouwgrond die zichzelf per gebied organiseren. Om een subsidie te kunnen ontvangen moet een collectief door de provincie zijn gecertificeerd.</p> <p>De leefgebieden zijn door de provincie bepaald aan de hand van een voorstel waarbij de gebiedskennis van collectieven en gebiedspartners is gecombineerd. Dit zijn gebieden waar nu al veel soorten - bijvoorbeeld weidevogels - voorkomen of waar het aannemelijk is dat ze er na maatregelen zullen komen.</p>	<p>Rapport_2013-65_kansrijke_gebieden_voor_agrarisch_natuurbeheer). Voor de provincie Zuid-Holland betekent dit dat haar inspanningen vooral zijn gericht op de bescherming van weidevogels.</p> <p>Met ingang van het subsidiejaar 2016 kent de provincie alleen nog beheersubsidie voor agrarisch natuur- en landschapsbeheer toe aan aanvragen van zogeheten agrarische collectieven. Dit zijn samenwerkingsverbanden van agrariërs met andere beheerders met een gebruiksrecht op landbouwgrond die zichzelf per gebied organiseren. Om een subsidie te kunnen ontvangen moet een collectief door de provincie zijn gecertificeerd.</p> <p>De agrarische collectieven kunnen met deelnemers beheer afspreken in de hiervoor in dit natuurbeheerplan aangewezen gebieden: De leefgebieden Open Grasland, Open Akkerland, Dooradering en de categorieën Water en Klimaat. De leefgebieden zijn door de provincie bepaald aan de hand van een voorstel waarbij de gebiedskennis van collectieven en gebiedspartners is gecombineerd. Dit zijn gebieden waar nu al veel soorten - bijvoorbeeld weidevogels - voorkomen of waar het aannemelijk is dat ze er na maatregelen zullen komen. Hierdoor kan het beschikbare budget op de meest kansrijke plekken worden ingezet. De begrenzing voor water- en klimaatmaatregelen is juist zo ruim mogelijk genomen om zo veel mogelijk kansen hiervoor te kunnen benutten.</p>	
4.1.2	4.1.2 Aanvragen voor wateropgaven Het Gemeenschappelijk Landbouwbeleid (GLB) en daarbinnen het	4.1.2 Aanvragen voor water- en klimaatopgaven Het Gemeenschappelijk Landbouwbeleid (GLB) en daarbinnen NSP (voorheen Plattelandsontwikkelingsprogramma POP3) het	

	<p>Plattelandsontwikkelingsprogramma (POP3) hechten grote waarde aan de vergroening en verduurzaming van de landbouw. Water is daarbij een onmisbaar element. Het belang van dit aspect komt tot uitdrukking in de zogeheten agromilieu- en klimaatdiensten, die het agrarisch natuur- en landschapsbeheer subsidiabel stelt. Voor de uitvoering van het agrarisch natuur- en landschapsbeheer legt het provinciale Natuurbeheerplan de kaders vast, wijst de beheerdoelen aan en stelt de (ruimtelijke) begrenzingen vast.</p> <p>Voor het eerst maken nu ook de waterbeheerdiensten - de zogeheten 'blauwe diensten' - deel uit van het agrarisch natuur- en landschapsbeheer. Dit zijn bovenwettelijke activiteiten voor beheer en onderhoud, die worden uitgevoerd door particuliere grondeigenaren of grondgebruikers. Net als de traditionele vormen van agrarisch natuurbeheer moeten deze blauwe diensten worden opgezet conform de Catalogus Groenblauwe Diensten.</p> <p>In 2010 heeft de provincie Zuid-Holland haar waterdoelen vastgesteld in het provinciaal waterplan 2010-2015. Deze</p>	<p>Plattelandsontwikkelingsprogramma (POP3) hechten grote waarde aan de vergroening en verduurzaming van de landbouw. Water is daarbij een onmisbaar element. Het belang van dit aspect komt tot uitdrukking in de zogeheten agromilieu- en klimaatdiensten, die het agrarisch natuur- en landschapsbeheer subsidiabel stelt. Voor de uitvoering van het agrarisch natuur- en landschapsbeheer legt het provinciale Natuurbeheerplan de kaders vast, wijst de beheerdoelen aan en stelt de (ruimtelijke) begrenzingen vast.</p> <p>Voor het eerst sinds 2016 maken nu ook de waterbeheerdiensten - de zogeheten 'blauwe diensten' - deel uit van het agrarisch natuur- en landschapsbeheer. Dit zijn bovenwettelijke activiteiten voor beheer en onderhoud, die worden uitgevoerd door particuliere grondeigenaren of grondgebruikers. Net als de traditionele vormen van agrarisch natuurbeheer moeten deze blauwe diensten worden opgezet conform de Catalogus Groenblauwe Diensten. Per 2023 komen daar maatregelen bij die bijdragen aan het tegengaan van klimaatverandering of het tegengaan van de gevolgen van klimaatverandering.</p> <p>In 2010 december 2014 heeft de provincie Zuid-Holland haar waterdoelen vastgesteld in het provinciaal waterplan 20102016-20152021. Deze waterdoelen, die op 4 november 2014 door GS zijn geactualiseerd, worden opgenomen in het Regionaal waterplan 2016–2021. In 2022 zullen de water- en klimaatdoelen worden beschreven in het regionaal waterprogramma. Het regionaal waterprogramma bevat de uitwerking van het waterbeleid van de provincie Zuid-Holland. Het regionaal waterprogramma is een verplicht instrument op grond van</p>	
--	--	--	--

	<p>waterdoelen, die op 4 november 2014 door GS zijn geactualiseerd, worden opgenomen in het Regionaal waterplan 2016–2021.</p> <p>Met concrete maatregelen, zoals voor de Nitraatrichtlijn en de Europese Kader Richtlijn Water, geven de waterschappen uitvoering aan deze doelen. In Zuid-Holland zijn dit Waterschap Amstel, Gooi en Vecht, Waterschap Rivierenland, Waterschap Hollandse Delta, Hoogheemraadschap van Rijnland, Hoogheemraadschap van Schieland en de Krimpenerwaard, Hoogheemraadschap van Delfland, Hoogheemraadschap de Stichtse Rijnlanden.</p> <p>Voor de effectieve en kansrijke uitvoering van blauwe diensten stellen provincie en waterschappen gezamenlijk handreikingen op. Deze zijn zowel gericht op de invulling en omvang van de diensten als op het (geografisch) toepassingsgebied ervan.</p> <p>Om de diensten te concretiseren tot beheerpakketten, kunnen de gebiedscollectieven putten uit de eerste ervaringen met ecologisch slootschonen, ecologisch baggeren en het niet-bemesten van slootkanten.</p>	<p>de Omgevingswet en beschrijft in ieder geval wat de provincie doet om uitvoering te geven aan de Europese richtlijnen die betrekking hebben op water, zoals de Kaderrichtlijn Water (KRW).</p> <p>Met concrete maatregelen, zoals voor de Nitraatrichtlijn en de Europese Kader Richtlijn Water, geven de waterschappen uitvoering aan deze doelen. In Zuid-Holland zijn dit Waterschap Amstel, Gooi en Vecht, Waterschap Rivierenland, Waterschap Hollandse Delta, Hoogheemraadschap van Rijnland, Hoogheemraadschap van Schieland en de Krimpenerwaard, Hoogheemraadschap van Delfland, Hoogheemraadschap de Stichtse Rijnlanden.</p> <p>Voor de effectieve en kansrijke uitvoering van blauwe diensten stellen provincie en waterschappen gezamenlijk handreikingen op. Deze zijn zowel gericht op de invulling en omvang van de diensten als op het (geografisch) toepassingsgebied ervan.</p> <p>Om de diensten te concretiseren tot beheerpakketten, kunnen de gebiedscollectieven putten uit de eerste ervaringen met ecologisch slootschonen, ecologisch baggeren en het niet-bemesten van slootkanten. Deze en alle andere blauwe diensten moeten passen binnen de catalogus Groenblauwe Diensten. Uiteraard worden de gebiedscollectieven ook uitgenodigd om voor bijzondere situaties te komen met specifieke voorstellen voor blauwe diensten. Maatwerk per gebied blijft op die manier mogelijk.</p> <p>De ecologische doelen die met deze blauwe diensten worden gediend zijn op een hoger abstractieniveau</p>	
--	---	--	--

	<p>Deze en alle andere blauwe diensten moeten passen binnen de catalogus Groenblauwe Diensten. Uiteraard worden de gebiedscollectieven ook uitgenodigd om voor bijzondere situaties te komen met specifieke voorstellen voor blauwe diensten. Maatwerk per gebied blijft op die manier mogelijk.</p> <p>De ecologische doelen die met deze blauwe diensten worden gediend zijn op een hoger abstractieniveau gekoppeld aan de ecologische doelen van de leefgebieden. De doelstelling van de Europese Kader Richtlijn Water is ook gericht op het bevorderen van de biodiversiteit.</p> <p>De collectieven wordt bovendien gevraagd om, waar dat mogelijk en aan de orde is, in hun gebiedsaanvraag inspiratie en afstemming te zoeken met andere kaders. Zo is het zeer zinvol om aansluiting te zoeken bij maatregelen voor natuurwaarden buiten het watersysteem. Daarnaast is het zinvol om aansluiting te zoeken met en het in 2013 ondertekende 'Besluit tot Samenwerking Nutriënten Rijn-west'.</p> <p>Bij dit zoeken naar synergie kunnen de gebiedscollectieven putten uit de</p>	<p>gekoppeld aan de ecologische doelen van de leefgebieden. De doelstelling van de Europese Kader Richtlijn Water is ook gericht op het bevorderen van de biodiversiteit.</p> <p>De collectieven wordt bovendien gevraagd om, waar dat mogelijk en aan de orde is, in hun gebiedsaanvraag inspiratie en afstemming te zoeken met andere kaders. Zo is het zeer zinvol om aansluiting te zoeken bij maatregelen voor natuurwaarden buiten het watersysteem. Daarnaast is het zinvol om aansluiting te zoeken met en het in 2013 ondertekende 'Besluit tot Samenwerking Nutriënten Rijn-west'.</p> <p>Bij het dit zoeken naar synergie tussen de verschillende doelen kunnen de gebiedscollectieven putten uit de gebiedskennis die bij hen zelf aanwezig is, maar ook uit de informatie van waterschappen en provincie. Ook zo ontstaat een welkome vorm van maatwerk.</p>	
--	--	---	--

	gebiedskennis die bij hen zelf aanwezig is, maar ook uit de informatie van waterschappen en provincie. Ook zo ontstaat een welkome vorm van maatwerk.		
4.2	<p><i>Procescriteria</i></p> <p>De provincie hanteert bij de beoordeling van een gebiedsaanvraag ook enkele procescriteria, die betrekking hebben op het tot stand komen van een gebiedsaanvraag. De provincie Zuid-Holland vraagt van een agrarisch collectief, net als overigens ook van andere partijen in het landelijk gebied, dat zij bij hun werkzaamheden en beheer afstemming zoeken met andere betrokkenen (zoals terreinbeherende organisaties, vrijwilligers, waterschap). Voor de gebiedsaanvraag voor het agrarisch natuur- en landschapsbeheer betekent dat dat we van de collectieven verwachten dat zij bij het opstellen van het plan gebruik maken van de kennis en/of input van deze betrokkenen. Dit heeft als doel te zorgen dat gebiedspartners hun werkzaamheden zoveel mogelijk op elkaar afstemmen om zo uiteindelijk meer effectief te zijn.</p>		<p><i>Procescriteria</i></p> <p>De provincie hanteert bij de beoordeling van een gebiedsaanvraag ook enkele procescriteria, die betrekking hebben op het tot stand komen van een gebiedsaanvraag. De provincie Zuid-Holland vraagt van een agrarisch collectief, net als overigens ook van andere partijen in het landelijk gebied, dat zij waar relevant bij hun werkzaamheden en beheer afstemming zoeken met andere betrokkenen (zoals terreinbeherende organisaties, vrijwilligers, waterschap). Voor de gebiedsaanvraag voor het agrarisch natuur- en landschapsbeheer betekent dat dat we van de collectieven vragen dat zij bij het opstellen van het plan gebruik maken van de kennis en/of input van deze</p>

	<p>De samenwerking bij het opstellen van de gebiedsaanvraag krijgt een vervolg bij de beheerregie.</p> <p>Na afloop van elk broedseizoen voert de provincie Zuid-Holland een evaluatiegesprek met elk agrarisch collectief over het verloop van het beheer voor dat seizoen, de resultaten en de mogelijkheden tot verbetering in de jaren erna. Met vrijwilligersorganisaties en de terreinbeherende organisaties voert de provincie eveneens jaarlijks gesprekken over het weidevogelbeheer en de afstemming ervan in het afgelopen jaar.</p>		<p>betrokkenen. Dit heeft als doel te zorgen dat gebiedspartners hun werkzaamheden zoveel mogelijk op elkaar afstemmen om zo uiteindelijk meer effectief te zijn.</p> <p>Na afloop van elk broedseizoen voert de provincie Zuid-Holland een voortgangsgesprek met elk agrarisch collectief over het verloop van het beheer voor dat seizoen, de resultaten en de mogelijkheden tot verbetering in de jaren erna.</p>
4.2.1	<p>Het is het leefgebied van soorten zoals weidevogels, eenden, zwanen en ganzen, die gebaat zijn bij natte, kruidenrijke en open graslanden die laat in het voorjaar worden gemaaid, zodat hun nesten niet worden vernietigd en hun jongen voldoende voedsel vinden om te kunnen opgroeien. Sommige weidevogelsoorten zoals de grutto, zoeken de meest open delen van het landschap en mijden opgaande begroeiing. Andere soorten zoals kievit</p>	<p>Het is het leefgebied van soorten zoals weidevogelssteltlopers, eenden en zangvogels, zwanen en ganzen, die gebaat zijn bij natte, kruidenrijke en open graslanden die laat in het voorjaar worden gemaaid, zodat hun nesten niet worden vernietigd en hun jongen voldoende voedsel vinden om te kunnen opgroeien. Sommige weidevogelsoorten. De belangrijkste doelsoorten zoals de grutto, zoeken de meest open delen van het landschap en mijden opgaande begroeiing.</p>	

	<p>en wulp, zijn tolerant voor de aanwezigheid van riet of opgaande begroeiing of zijn daar juist bij gebaat, zoals de noordse woelmuis. Ten slotte maken sommige soorten zoals houtduif, torenvalk, roek, kramsvogel en spreeuw, vooral gebruik van dit leefgebied voor het verkrijgen van voedsel en kunnen zij profiteren van beheermaatregelen die voor de andere soorten worden uitgevoerd.</p>		
4.2.1 huidig	<p>Huidige situatie De soortenrijkdom in de open graslanden van Zuid-Holland is in de laatste decennia sterk achteruitgegaan. Dit hangt samen met de intensivering van de agrarische productie, waarin steeds meer nadruk is komen te liggen op grasproductie, optimale bemesting en lage grondwaterpeilen. Desondanks is Zuid-Holland nog steeds één van de provincies met de hoogste weidevogeldichtheden. Dit betekent dat de provincie Zuid-Holland een bijzondere verantwoordelijkheid heeft voor de instandhouding van deze populaties.</p>		<p>Huidige situatie De soortenrijkdom in de open graslanden van Zuid-Holland is in de laatste decennia sterk achteruitgegaan. Dit hangt samen met de intensivering van de agrarische productie, waarin steeds meer nadruk is komen te liggen op grasproductie, optimale bemesting en lage grondwaterpeilen. Daarnaast zorgt predatie in toenemende mate voor druk op de boerenlandvogels. Desondanks is Zuid-Holland nog steeds één van de provincies met de hoogste weidevogeldichtheden. Dit betekent dat de provincie Zuid-Holland een bijzondere</p>

			verantwoordelijkheid heeft voor de instandhouding van deze populaties.
4.2.1 gewenst	Het leefgebied 'open grasland' vertoont op onderdelen overlap met het leefgebied 'natte dooradering'. Maatregelen zoals het aanleggen van natuurvriendelijke oevers, plas-drasgebieden en overwinteringsplaatsen voor amfibieën en vissen, het verbinden van polderpeilvakken (om migratiemogelijkheden voor watergebonden soorten te verbeteren) en het toepassen van een natuurlijk waterpeil zijn voor soorten in beide leefgebieden van belang.	Het leefgebied 'open grasland' vertoont op onderdelen overlap met het leefgebied 'dooradering' en dan met name het onderdeel dat voor 2023 natte dooradering heette. Maatregelen zoals het aanleggen van natuurvriendelijke oevers, plas-drasgebieden en overwinteringsplaatsen voor amfibieën en vissen, het verbinden van polderpeilvakken (om migratiemogelijkheden voor watergebonden soorten te verbeteren) en het toepassen van een natuurlijk waterpeil zijn voor soorten in beide leefgebieden van belang. In het kader van het Aanvalsplan Grutto streeft de provincie er naar om binnen de provincie vijf optimaal ingerichte 'Grutto-kansgebieden' te realiseren. Zoals in het Aanvalsplan Grutto is omschreven zijn dit gebieden van circa 1000 ha groot waarin het beheer zo veel mogelijk aaneengesloten is, er natte omstandigheden en voldoende openheid aanwezig is en het beheer in grote mate bestaat uit natte, kruidenrijke graslanden of extensief beweide graslanden met late maaidata.	
4.2.1 tabel 1.	Kemphaan Watersnip	graspieper gele kwikstaart	
4.2.1 tabel inhoudelijke	2. Oppervlakte zwaar beheer Het beheer bestaat uit percelen met zwaar beheer en legselbeheer. De invulling met legselbeheer kan plaatsvinden totdat maximaal 75 % van het oppervlak van een mozaïek uit legselbeheer bestaat. Daarbij hanteren	ingevoegd: 3. Oppervlakte vochtig grasland: Hoog water trekt weidevogels zoals kievit, tureluur en grutto. Deze soorten gebruiken natte plekken voor het foerageren bij aankomst in de broedgebieden. Ook leveren natte plekken veel insecten op waardoor	2. Oppervlakte zwaar beheer Het beheer bestaat uit percelen met zwaar beheer en legselbeheer. De invulling met legselbeheer kan plaatsvinden totdat maximaal 75 % van het oppervlak van een mozaïek uit

	<p>we een richtlijn om tot maximaal 70% oppervlak te komen richting het einde van de NSP periode. Het totaal biedt uitzicht op betere resultaten dan de voorgaande en het lopende jaar.</p> <p>4. Bemesting Om de zwaarte van het gewas op deze percelen te beperken willen we kunstmest niet langer toestaan bij het pakket grasland met rustperiode. Andere soorten dierlijke mest zijn wel toegestaan maar alleen ná de rustperiode</p>	<p>weidevogelgezinnen met hun kuikens naar natte plekken trekken. Daarom hanteren we een richtlijn van minstens 1% greppelplastras.</p>	<p>legselbeheer bestaat . Daarbij hanteren we een richtlijn om tot maximaal 70% oppervlak te komen richting het einde van de NSP periode.</p> <p>Verwijderd: Noot 5 (Wijziging van dit percentage leidt niet tot een groter oppervlak zwaar beheer. Dit percentage biedt voldoende ruimte om optimaal in te spelen op nesten die naast de percelen met zwaar beheer 'opduiken'.)</p> <p>3. Oppervlakte vochtig grasland Hoog water trekt weidevogels zoals kievit, tureluur en grutto. Deze soorten gebruiken natte plekken voor het foerageren bij aankomst in de broedgebieden. Ook leveren natte plekken veel insecten op waardoor weidevogelgezinnen met hun kuikens naar natte plekken trekken. Bovendien remt een hoger peil en/of water op het perceel de grasgroei. Dit is gunstig voor de doorwaadbaarheid van het perceel. Daarom hanteren we een richtlijn van minstens 1% (greppel)plastras en/of hoog</p>
--	--	---	--

			<p>waterpeil gedurende het broedseizoen (15 februari tot minimaal 15 mei) en een richtlijn dat dit percentage verdubbelt richting het einde van de NSP-periode.</p> <p>4. Bemesting Om de zwaarte van het gewas op percelen met het pakket grasland met rustperiode te beperken willen we bemesting niet langer toestaan vóór de rustperiode. Bemesting met ruige stalmest is wel toegestaan voor de rustperiode. Ná de rustperiode gelden er geen beperkingen aan de bemesting.</p> <p>Binnen de pakketten ontwikkeling kruidenrijk grasland en kruidenrijk grasland is alleen toepassing van ruige mest toegestaan. Hierdoor is op termijn een verbetering van de kwaliteit voor kuikens te verwachten. Daarom moeten deze pakketten zoveel mogelijk op dezelfde percelen worden toegepast, en niet elke (paar) jaar van perceel wisselen.</p>
4.2.1 streefdoel	Streefdoel Aanvalsplan Grutto		Streefdoel Aanvalsplan Grutto

<p>Kansgebieden 1000 ha met optimaal weidevogelbeheer: hoog waterpeil, plasdras, kruidenrijk grasland en beweiding. De duurzaamheid van het beheer wordt geborgd.</p> <p>Criteria Aanvalsplan Grutto:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Minimaal 1 ha plas dras per 100 ha gedurende het broedseizoen • In minimaal 50% beheerd gebied hoog oppervlaktewaterpeil in broedseizoen: streefpeilen: veen 0 -25 cm –mv , klei-op-veen 0 -35 cm –mv, klei 0 -40 cm -mv • Op minimaal 50% van de percelen is een rustperiode tijdens het broedseizoen aanwezig (15 maart- 1 juli); eventuele aanpassing periode in overleg met beheerregisseur/collectief. • Minimaal 50 % beheerd gebied bestaat uit kruidenrijk grasland; zo nodig in stappen (andere beheerpakketten met rustperiode) naar toewerken met verschralingsbeheer • Circa 20% van de percelen worden tijdens het broedseizoen beweid met melkvee en/of jongvee (beheerpakketten extensief weiden; voorbeweiden) in afstemming met collectief/beheerregisseur • Bemesting vaste mest en/of vaste fractie (max. 5-10 ton/ha) voor percelen met kruidenrijk grasland en 		<p>De inrichting en beheer voor het aanvalsplan grutto is gebaseerd op vier onderdelen. Ten eerste wordt ingezet op grote open gebieden van voldoende schaal. In de praktijk wordt gestreefd naar gebieden van , minimaal1000 ha, met een kern van circa 200 ha met inrichting en beheer volledig toegespitst op weidevogels. Ten tweede worden deze gebieden gekenmerkt door een relatief hoog waterpeil. Het derde speerpunt richt zich op aangepast agrarisch beheer waardoor er voldoende kwalitatief goed kuikenland aanwezig is. Het vierde punt betreft actief predatorenbeheer. Tegenover deze pijlers staat een toekomstbestendig verdienmodel voor de boer.</p> <p>Uiteindelijk streefbeeld voor de gebieden is:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Minimaal 1 ha plas dras per 100 ha gedurende het broedseizoen • In minimaal 50% beheerd gebied hoog oppervlaktewaterpeil in broedseizoen: streefpeilen: veen
--	--	--

	<p>uitgesteld maaibeheer. Geen kunstmest voor deze percelen.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Legselbeheer komt vanuit het Aanvalsplan grutto niet in aanmerking voor subsidie • Mozaïek van samenhangend beheer; beheerpercelen niet verder dan 300 m uiteen • Niet 's nachts maaien • Nauwe samenwerking tussen alle betrokken partijen, collectieven, natuurbeheerders, weidevogelbeschermers, WBE en overheden. 		<p>0 -25 cm onder maaiveld, klei-op-veen 0 -35 cm onder maaiveld, klei 0 -40 cm onder maaiveld.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Op minimaal 50% van de percelen is een rustperiode tijdens het broedseizoen aanwezig (15 maart - 1 juli); eventuele aanpassing periode in overleg met beheerregisseur/collectief. • Minimaal 50 % beheerd gebied bestaat uit kruidenrijk grasland; zo nodig in stappen (andere beheerpakketten met rustperiode) naar toewerken met verschravingsbeheer. • Circa 20% van de percelen worden tijdens het broedseizoen beweid met melkvee en/of jongvee (beheerpakketten extensief weiden; voorbeweiden) in afstemming met collectief/beheerregisseur. • Bemesting vaste mest en/of vaste fractie (max. 5-10 ton/ha) voor percelen met kruidenrijk grasland en uitgesteld maaibeheer. Geen kunstmest voor deze percelen. • Legselbeheer komt vanuit het Aanvalsplan grutto
--	---	--	---

			<p>niet in aanmerking voor subsidie.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Mozaïek van samenhangend beheer; beheerpercelen niet verder dan 300 m uiteen. • Niet 's nachts maaien. • Nauwe samenwerking tussen alle betrokken partijen, collectieven, natuurbeheerders, weidevogelbeschermers , WBE en overheden. • Een goed inkomen voor de betreffende agrariërs door middel van een aangepast verdienmodel. <p>Op dit moment is dit nog een streefbeeld en het doel is om de komende jaren stappen te zetten op weg naar dit streefbeeld. Zo zijn de verdienmodellen voor de betreffende agrariërs nog onvoldoende ontwikkeld om dit toe te passen. In de jaarlijkse 'goede gesprekken' met de collectieven, waar het beheer van dat jaar het onderwerp is, zullen de ontwikkeling richting streefbeeld en de aanvullende voorwaarden onderwerp van gesprek zijn.</p>
--	--	--	---

4.2.2	...Bepaalde soorten komen alleen in de zomer in akkerbouwgebieden voor, zoals trekvogels als de gele kwikstaart en grauwe kiekendief. Andere soorten verblijven het hele jaar in Nederland: patrijs, blauwe kiekendief, veldleeuwerik;...	...Bepaalde soorten komen alleen in de zomer in akkerbouwgebieden voor, zoals trekvogels als de gele kwikstaart. Andere soorten verblijven het hele jaar in Nederland: patrijs, ringmus, veldleeuwerik;...	
4.2.2 tabel criteria		<p>Toegevoegd:</p> <p>3. Breedte Akkerranden (Instapeis: De akkerranden hebben een minimale breedte van 3 meter. Dit is incl /excl de rand die vanuit de ecoregeling / nitraatrichtlijn aangelegd wordt. Streefdoel: Randen van minder dan 6 meter breed zijn voor akkervogels weinig effectief)</p> <p>4. Werken in Clusters (Instapeis: Het verdient de voorkeur om maatregelen geclusterd aan te leggen. Hierbij geldt een minimumeis van 5% van het (productief) oppervlak. Streefdoel: streven is 7% (cf Partridge-project))</p>	Verwijderd: 4.1 Werken in clusters met minimum eis 5% (in plaats daarvan: voorkeur voor werken in clusters)
4.2.2	Bij de akkerranden is sprake van een grillig patroon van diverse randen in het gebied. Die afwisseling draagt bij aan de ecologische kwaliteit, in de vorm van functionele agrobiodiversiteit zoals bestuiving en natuurlijke plaagbestrijding. In 2015 is er al een 'ontmoedigingsbeleid 'voor grasranden ingezet. Die lijn wordt in en na 2016 voortgezet. Gezien die ontwikkeling is bovenstaand percentage geen extra inspanning, maar vraagt wel om ruggensteun door het beleid van de provincie Zuid-Holland.	Bij de akkerranden is sprake van een grillig patroon van diverse randen in het gebied. Die afwisseling draagt bij aan de ecologische kwaliteit, in de vorm van functionele agrobiodiversiteit zoals bestuiving en natuurlijke plaagbestrijding. Gezien die ontwikkeling is bovenstaand percentage geen extra inspanning, maar vraagt wel om ruggensteun door het beleid van de provincie Zuid-Holland.	

	De agrarische collectieven van de Hoekse Waard en van de Duin- en Bollenstreek hebben het initiatief genomen om een maatwerkpakket te ontwikkelen waarmee optimaal kan worden ingespeeld op de ervaring van de afgelopen jaren en de specifieke omstandigheden in de gebieden.		
4.2.3	4.2.3 Kenmerken, doelen en criteria leefgebied 'droge dooradering' Het leefgebied 'droge dooradering' wordt gekenmerkt ...	4.2.3 Kenmerken, doelen en criteria leefgebied droge dooradering Het leefgebied Dooradering is een samenvoeging van de vroegere leefgebieden droge- en natte dooradering. Deze vroegere leefgebieden worden hierna verder afzonderlijk toegelicht als onderdeel van het Leefgebied dooradering. Het onderdeel droge dooradering wordt gekenmerkt...	
4.2.3	De provincie hecht in dit kader groot belang aan het in stand houden, aanleggen en herstellen van de landschapselementen die voor de Zuid-Hollandse landschappen kenmerkend zijn van de Index Natuur en Landschap. De provincie richt zich daarbij op het agrarisch gebied buiten het stedelijk gebied. De bestaande natuur- en recreatiegebieden zijn uitgesloten. Voor de schurvelingen op de Kop van Goeree geldt de beperking ten aanzien van het stedelijk gebied niet omdat veel schurvelingen in het dorpsgebied liggen. Op kaart is de begrenzing van het zoekgebied voor	alinea geschrapt	

	landschapselementen in agrarisch gebied weergegeven.		
4.2.4		samengevoegd met 4.2.3 termen leefgebied droge/natte dooradering vervangen door (onderdeel) droge/natte dooradering	
4.3	4.3 Waterdoelen en criteria agrarisch waterbeheer Te subsidiëren agrarisch waterbeheer dient volgens het POP3 gericht te zijn op verduurzaming...	4.3 Categorie Water: waterdoelen en criteria agrarisch waterbeheer Te subsidiëren agrarisch waterbeheer dient volgens het NSP gericht te zijn op verduurzaming, klimaatadaptatie en biodiversiteit.	
4.4 (nieuw)		nieuwe alinea ingevoegd: 4.4 Categorie Klimaat: klimaatdoelen en criteria agrarisch klimaatbeheer Per 2023 zijn maatregelen ten behoeve van het klimaat onderdeel van het NSP. Binnen het Agrarisch Natuur- en Landschapsbeheer zijn er maatregelen mogelijk die bijdragen aan het tegengaan van klimaatverandering (klimaatmitigatie) of het tegengaan van de gevolgen van klimaatverandering (klimaatadaptatie) Maatregelen klimaatmitigatie Hieronder vallen maatregelen die kunnen bijdragen aan CO2-vastlegging en/of aan vermindering emissies van broeikasgassen. Gedacht kan worden aan de volgende maatregelen A. verhogen gehalte organische stof (ofwel os) in akkerbouwbodems; B. aanpassing gewaskeuze en teelttechniek in akkerbouw en weidebouw, inclusief onderhoud en beheer van nieuwe boomrijen, nieuwe struweellinten, het	

		<p>toepassen van agroforestry, het toepassen van meer CO2-bindende gewassen en precisie-landbouw;</p> <p>C. vermindering oxidatie van veenbodems, onder andere via verhoging grondwaterpeil en/of overstap naar natte teelten/paludicultures.</p> <p>Maatregelen klimaatadaptatie</p> <p>Hieronder vallen maatregelen ten behoeve van het vasthouden van water. Het vasthouden van water in beekdalen wordt gezien als een maatregel die vooral door de waterschappen moet worden uitgevoerd, onder meer via her-meanderen van beken en het anders inrichten van beken.</p> <p>Daarnaast omvat het adaptatie aan de verwachte hogere frequentie van inundaties in laaggelegen akker- en weidegebieden. Dit houdt in dat agrariërs in delen van hun gronden inundatie accommoderen, mogelijk maken of toelaten, zodat inundatie op de meer waardevolle landbouwgronden en in laaggelegen bewoonde gebieden wordt voorkomen of verminderd. Inundaties kunnen tevens bijdragen aan verhoging biodiversiteit aangezien zo tijdelijke plas-dras-gebieden ontstaan. Daarnaast zorgt het toelaten van tijdelijke inundatie ervoor dat de noodzaak voor andere maatregelen, zoals water wegpompen en dijkverhogingen wordt verminderd.</p> <p>Tekst nog niet concreet en definitief</p> <p>Ten tijde van de voorbereiding van dit ontwerp natuurbeheer is het NSP nog niet door de Europese Commissie is goedgekeurd. Daarnaast zijn er vanuit landelijke implementatietraject van het NSP in het ANLb nog geen teksten, formats en andere concrete informatie</p>	
--	--	--	--

		<p>beschikbaar. Zodoende wordt voor in dit ontwerp-natuurbeheer volstaan met bovenstaande omschrijving van de categorie klimaat. De provincie wil met de voor het ANLb relevantie partijen, en naar gelang er informatie uit het implementatietraject vrij komt, gedurende winter en voorjaar 2022 werken aan de definitieve tekst voor dit onderdeel.</p>	
4.4 oud/ 4.5 nieuw eisen		<p>natte en droge dooradering samengevoegd categorie klimaat toegevoegd (maatregelen in koppeltabel: vastleggen CO2, Reducering broeikasgassen, vernatting, omgaan met verzilting, water vasthouden)</p>	
5.1		<p>Certificering Om in aanmerking te komen voor beheersubsidie dient de beheerder gecertificeerd te zijn. Gecertificeerde beheerders hebben een kwaliteitshandboek waarin zij hun processen die nodig zijn voor een goede organisatie van het beheer. Het kwaliteitshandboek geeft onder andere aan hoe de beheerder omgaat met het bereiken van het beheerdoel, met de monitoring, de evaluaties en controles (interne audit). Het handboek is vormvrij: er zijn dus geen specifieke eisen over hoe het eruit moet zien qua formaat, lay-out en indeling. Wel is er een programma van eisen van de provincies. Dit programma beschrijft welke onderdelen het kwaliteitshandboek minimaal moet bevatten.</p> <p>De kwaliteit van het natuurbeheer wordt gewaarborgd via een periodieke audit. Bij deze audit wordt nagegaan of wat in het kwaliteitshandboek staat ook daadwerkelijk wordt uitgevoerd. De stichting Certificering SNL geeft namens de provincies de certificaten af en voert audits uit. Voor beheerders met een geringe omvang natuurbeheer kan het</p>	

		lastig zijn zich individueel te certificeren. Ook geldt er een minimale omvang van de aanvraag voor natuurbeheersubsidie van 75 hectare. De zogenaamde kleine beheerders kunnen zijn aansluiten bij een natuurcollectief om zo te voldoen aan de hectare-eis. Ook bestaat er de mogelijkheid om onder het groepscertificaat van het collectief Unie van bosgroepen te vallen zodat individuele certificering niet nodig is.	
5.2	5.2 Aanvragen van subsidies voor agrarisch natuur- en landschapsbeheer en voor blauwe diensten Subsidieaanvragen voor agrarisch natuur- en landschapsbeheer, ook wel gebiedsaanvragen genoemd, hebben betrekking op beheersdiensten voor de in hoofdstuk 4 beschreven leefgebieden. Deze aanvragen worden ingediend door gecertificeerde collectieven. Per gebied wordt slechts één aanvraag gehonoreerd. De SNL 2016 bevat de eisen waaraan een gebiedsaanvraag moet voldoen.	5.2 Aanvragen van subsidies voor agrarisch natuur- en landschapsbeheer en voor blauwe diensten Subsidieaanvragen voor agrarisch natuur- en landschapsbeheer, ook wel gebiedsaanvragen genoemd, hebben betrekking op beheersdiensten voor de in hoofdstuk 4 beschreven leefgebieden en categorieën. Deze aanvragen worden ingediend door gecertificeerde collectieven. Ook voor deze categorie geldt dat de certificering geschiedt door de Stichting certificering SNL. Per gebied wordt slechts één aanvraag gehonoreerd. De SNL 2016 bevat de eisen waaraan een gebiedsaanvraag moet voldoen.	
5.2	-Voor aanvragen vanaf 1 januari 2023 geldt in principe dat chemische gewasbeschermingsmiddelen zijn niet toegestaan op gronden die met provinciale subsidie worden beheerd. Gedeputeerde Staten kunnen in bijzondere gevallen hier uitzonderingen op maken. Daarnaast geldt dat Gedeputeerde Staten bepaald hebben dat het moment en de vorm van inwerkingtreding van een verbod op	-Voor wat betreft het gebruik van chemische gewasbeschermingsmiddelen op gronden waar gesubsidieerd agrarisch natuur- en landschapsbeheer plaats vinden geldt voor aanvragen vanaf 1 januari 2023 het volgende. In voorgaande jaren is in de subsidieregeling opgenomen dat dit per 1 januari 2023 niet meer toegestaan is. Echter, met belanghebbenden partijen is een proces opgestart om de alternatieven, mogelijkheden en onmogelijkheden te verkennen rondom het streven om het gebruik van dergelijke middelen uit te bannen. De uitkomst hiervan zal als basis dienen voor het uiteindelijke besluit	Voor wat betreft het gebruik van chemische gewasbeschermingsmiddelen op gronden waar gesubsidieerd agrarisch natuur- en landschapsbeheer plaats vindt, geldt voor aanvragen vanaf 1 januari 2023 het volgende. In voorgaande jaren is in de subsidieregeling opgenomen dat dit per 1 januari 2023 niet meer

	<p>chemische bestrijdingsmiddelen afhankelijk is van het nog te doorlopen proces met agrarische partijen over het terugdringen van de chemische gewasbeschermingsmiddelen en besluitvorming door Gedeputeerde Staten. Uit het te doorlopen proces moet blijken wat en wanneer haalbaar is ten aanzien van het terugdringen van het gebruik van chemische gewasbeschermingsmiddelen.</p>	<p>van Gedeputeerde Staten over dit punt. Dit zal zijn beslag krijgen in het SNL2016 zoals die zal gelden voor subsidieaanvragen die ingaan per 1 januari 2023.</p>	<p>toegestaan zou zijn. Met belanghebbenden partijen is een proces opgestart om de alternatieven, mogelijkheden en onmogelijkheden te verkennen rondom het streven om het gebruik van dergelijke middelen uit te bannen. In dit proces hebben Gedeputeerde Staten ervoor gekozen om het volgende scenario nader uit te werken; het invoeren van het verbod voor de categorieën: insecticiden, fungiciden en nematiciden in combinatie met het voorschrift om het gebruik van herbiciden te beperken tot pleksgewijze toepassing. Dit scenario leidt echter tot grote problemen voor de uitvoering van weidevogelbeheer op bouwland. Omdat er binnen de graslandgebieden hoge dichtheden aan met name Kieviten broeden, wordt er daarom een uitzondering gemaakt voor het gebruik van herbiciden bij het pakket legselbeheer op bouwland.</p> <p>De provincie is voornemens dit besluit in de subsidievereisten te verwerken zoals die gaan gelden</p>
--	---	---	---

			<p>voor subsidieaanvragen die ingaan per 1 januari 2023.</p> <p>Daarnaast worden de volgende eisen aan de totstandkoming van de aanvragen gesteld.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Het collectief maakt in haar gebiedsaanvraag duidelijk op welke wijze overige gebiedspartijen zijn betrokken, zowel bij de totstandkoming van de gebiedsaanvraag als bij de uitvoering ervan. - Het collectief onderbouwt in haar gebiedsaanvraag de keuze van de beheermaatregelen en de gekozen locaties om deze beheermaatregelen uit te voeren. - Het collectief maakt in haar gebiedsaanvraag duidelijk op welke wijze, zowel bij de totstandkoming van de gebiedsaanvraag als bij de uitvoering ervan, de monitoring van ecologische resultaten wordt vormgegeven. - Het collectief maakt in haar gebiedsaanvraag duidelijk hoe het werkt aan de vermindering van het gebruik van herbiciden. Het proces tot
--	--	--	---

			<p>het terugdringen van het gebruik is onderwerp van de jaarlijkse voortgangsrapportage en het -gesprek.</p> <p>De exacte eisen die gesteld worden aan de gebiedsaanvraag staan in de subsidieverordening.</p>
5.2	<p>-Bij de keuze van locaties voor beheermaatregelen zoekt het collectief naar synergie met:</p> <ul style="list-style-type: none"> o maatregelen die agrarische ondernemers nemen in het kader van pijler 1 van het GLB (zoals ecological focus areas); o maatregelen die worden genomen ten gunste van het NNN of Natura 2000, de natuurverbindingen, de Kaderrichtlijn Water en/of het agrarisch waterbeheer; o maatregelen die worden genomen ter bevordering van de leefomstandigheden van vlinders, bijen, libellen en andere insecten die zorgdragen voor gewasbescherming en gewasbestuiving. 	geschrap	
5.2	<p>De provincie stimuleert dat bestaande individuele contracten op vrijwillige basis worden beëindigd. Indien daarvan sprake is, kunnen collectieven het individuele contract in het collectief contract overnemen. Hierbij zijn er twee varianten.</p>	geschrap	

	<p>1. Als het individuele contract past binnen de leefgebiedenbegrenzing en bij de doelen, dan kan dit voor zes jaar worden opgenomen in het collectief contract.</p> <p>2. Als het individuele contract niet past binnen de leefgebiedenbegrenzing of bij de doelen, dan kan dit contract voor de resterende looptijd worden opgenomen in het collectief contract, als een soort gedoogsituatie.</p>		
5.3	<p>Monitoring natuurbeheer</p> <p>Eén van de onderdelen uit het Monitoringsprogramma is het bepalen van de kwaliteit van de natuur binnen het NNN, al dan niet via de SNL 2016 gesubsidieerd. Hiervoor wordt de door provincies en terreinbeheerders ontworpen landelijke systematiek ingezet. De kwaliteit van de beheertypen wordt bepaald aan de hand van de aanwezige flora en fauna en enkele andere kenmerken, zoals de abiotische factoren. Per beheertype binnen een gebied wordt een oordeel goed, matig of slecht gegeven. Met dit eindoordeel en de achterliggende gegevens in de hand, gaat de provincie het gesprek aan met de beheerders over het betreffende gebied. Deze monitoring wordt gedurende zes jaar in het hele gebied uitgevoerd. Met</p>	<p>Monitoring natuurbeheer</p> <p>Eén van de onderdelen uit het Monitoringsprogramma is het bepalen van de kwaliteit van de natuur binnen het NNN, al dan niet via de SNL 2016 gesubsidieerd. Voor de monitoring van het natuurbeheer is door de gezamenlijke provincies in overleg met de natuurbeheerders een methodiek vastgesteld, die is beschreven in de “Werkwijze Monitoring en Beoordeling Natuurnetwerk en Natura 2000/PAS”, die te vinden is op de website van BIJ12 (https://www.bij12.nl/onderwerpen/natuur-en-landschap/productencatalogus/methodieken/werkwijze-monitoring/). Hierin wordt per beheertype beschreven welke monitoring noodzakelijk is en hoe deze moet worden uitgevoerd. Op de website van BIJ12 zijn ook bijlagen en achtergronddocumenten te downloaden</p>	

	terreinbeheerders zijn hierover afspraken gemaakt.		
5.3		<p>Een specifieke doelstelling voor het bereiken van een zo hoog mogelijk kwaliteitsniveau is nooit eerder concreet gemaakt. De provincie streeft er naar om voor het NNN op de volgende kwaliteitsniveau te komen:</p> <ul style="list-style-type: none"> - in 2027 is voor minimaal 30 % van het NNN areaal het kwaliteitsniveau SNL-hoog aanwezig - in 2037 is voor minimaal 50 % van het NNN areaal het kwaliteitsniveau SNL-hoog aanwezig, voor de rest is minimaal het kwaliteitsniveau SNL-midden aanwezig. - In 2050 is alle natuur op kwaliteitsniveau SNL-hoog. <p>Voor een deel van de te realiseren NNN in de Krimpenerwaard is afgesproken dat wordt ingezet op natuurbeheer door inzet van agrarisch medegebruik. Hierdoor is het verwachte doelbereik lager en wordt geschat op 60-80%. Geconcretiseerd naar SNL kwaliteitsklassen komt dit neer op het kwaliteitsniveau midden.</p>	
5.3	Monitoring in eigen beheer Gecertificeerde natuurbeheerders hebben het recht om de monitoring zelf uit te (laten) voeren en krijgen daarvoor vanaf 2016 via de lumpsumovereenkomst een monitoringssubsidie, gebaseerd op de monitoringstarieven zoals vastgesteld in het Openstellingsbesluit. ...	Gecertificeerde natuurbeheerders hebben het recht om de monitoring zelf uit te (laten) voeren en kunnen daarvoor vanaf 2016 in de SNL2016 een bijdrage aanvragen, gebaseerd op de monitoringstarieven zoals vastgesteld in het Openstellingsbesluit.	
5.3 Monitoring agrarisch natuurbeheer	In afwijking van de eerste ANLb-periode verwachten we dat de collectieven de beheermonitoring uitvoeren conform het SCAN-protocol		In afwijking van de eerste ANLb-periode vragen we van de collectieven dat ze de beheermonitoring uitvoeren

	<p>en dat de resultaten jaarlijks worden opgenomen bij de voortgangsrapportage. Ook dient het volledige werkgebied (minimaal de percelen onder ANLb) minimaal 1 keer per 6 jaar te worden geïnventariseerd. Uiteraard kan dat ook worden uitgevoerd door jaarlijks 1/6e van het werkgebied te inventariseren.</p>		<p>conform het SCAN-protocol. Resultaten van de beheermonitoring blijven onderdeel van de jaarlijkse voortgangsgesprekken. Wel dient het volledige werkgebied (minimaal de percelen onder ANLb) minimaal 1 keer per 6 jaar te worden geïnventariseerd, inclusief een telling om broedsucces in beeld te brengen (een BTS-telling). Uiteraard kan dat ook worden uitgevoerd door jaarlijks 1/6e van het werkgebied te inventariseren.</p>
<p>Bijlage 1</p>		<p>Bijgevoegd bij onderhavig plan zijn 8 kaarten in pdf-formaat. De exacte begrenzing met diverse ondergronden is te raadplegen via de geoviewer op de site van de Provincie, onder Online regelen; Feiten, cijfers en kaarten; Interactieve atlassen; Natuurbeheerplan.</p>	